

מז התלמוד

סדר מועד,
מסכת פסחים, דף ב'

"מי כתיב האור בוקר? הבוקר אור כתיב, כמאן דאמר: צפרא נהר" (מסכת פסחים, דף ב')

צפרא - בוקר
נהר - האיר

הסבר: התלמוד דן בשאלה האם לשון המשנה "אור לארבעה עשר" מתייחסת לערב או לבוקר.

מז ההסטוריה

קרב במצדה

מצדה היא מבצר במדבר יהודה שנבנה על ידי הורדוס. במהלך המרד הגדול השתלטו על המבצר מורדים יהודים, בראשות אלעזר בן יאיר, ויצאו ממנו לקרבות נגד הרומאים. הרומאים הטילו מצור על מצדה, פרצו את החומות והתכוונו להשתלט עליה. על פי סיפורו של יוסף בן מתתיהו, נשא אלעזר בן יאיר נאום בו שכנע את אנשיו להתאבד כדי לא ליפול בידי הרומאים. רק שתי נשים וכמה ילדים נותרו בחיים. מצדה הפכה לסמל של גבורה, חירות ועמידה נואשת מול אויב חזק יותר.

הארמון הצפוני במצדה
(Wikipedia, avinoam michaeli)

סדר מועד | מסכת ערוגין, דף ק"ה - מסכת פסחים דף ז'
פרשת ויצא | ו' - י"ב בכסלו (22-28 לנובמבר)

דף ק"ה: שרץ שמת בבית המקדש

מה צרכים הכהנים לעשות כאשר הם מגלים שרץ מת בבית המקדש? שרץ שמת הוא טמא, ואם אדם נוגע בו, גם הוא נהיה טמא, וכן אם בגד או כלי נוגעים בשרץ הם נטמאים. לכן, הכהן אינו רשאי להחזיק את השרץ המת בידיו ולהוציאו מחוץ למקדש, מפני שאם יעשה כן הוא בעצמו יהיה טמא, ולאדם טמא אסור להיות במקדש.

מה עושים?

אומרת המשנה, שהכהן נוטל בידו את האבנט שלו ושם את האבנט על היד כמו כפפה, ואז הוא נוטל את השרץ ומרחיק אותו ממקום המקדש.

דף ב': מסכת פסחים - בדיקת חמץ

רבי יהודה הנשיא סידר שתחילה ילמדו את הלכות בדיקת חמץ ואת הלכות שרפת חמץ, אחר כך דיני מצה ומרור, ואחריהם את הלכות הקרבנות קורבן הפסח, ובסוף המשכת לומדים את הלכות ליל הסדר.

בדיקת חמץ: בלילה לפני ליל הסדר עורכים בדיקת חמץ בכל הבית.

מדוע חכמים תיקנו לבדוק את החמץ בלילה ולא ביום?

בתלמוד ישנן שתי סיבות. **סיבה אחת,** מפני שבליילה הכל חוזרים לבתיהם מעיסוקיהם וכולם נמצאים בבית. **הסיבה השנייה,** כי אור הנהר שלאורו בודקים את החמץ, מאיר יותר טוב בלילה מאשר ביום. בלילה יש חושך מסביב, ולאור הנהר ניתן להבחין בפרורי חמץ הנמצאים בחורים ובסדקים.

דף ג': השמירה על לשון נקיה

רבי יהושע בן לוי אומר, כי התורה כתבה פסוקים מסוימים בלשון מיוחדת, כדי ללמד אותנו לדבר בשפה נקיה, לברור מילים יפות בלבד ולא להשתמש בלשון שאינה נקיה.

כאשר ה' ציונה את נח להכניס את כל בעלי החיים אל התבה שלו, הוא אמר לו שיכניס גם את "הבהמה אשר איננה טהורה". הוא לא אמר "הבהמה הטהמה, אלא אמר "הבהמה אשר איננה טהורה".

מדוע האריכה התורה וכתבה מילה נוספת? כדי ללמד אותנו להשתמש בלשון נקיה. התלמוד מספר כי כהן שעבד בבית המקדש התבטא פעם אחת בלשון שאינה יפה על "לחם הפנים" שחולק לכהנים, וכאשר חכמי הכהנים שמעו שהוא התבטא כך, בדקו אחריו ומצאו שהוא פסול לעבוד בבית המקדש.

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער:

דינה בת ה-13 מתגוררת ליד חנות ירקות ופיצוחים, ומחלון ביתה היא רואה בדיוק מה קורה בחנות. בחודשים האחרונים היא שמה לב שבעל החנות מערבב סחורה טרייה עם סחורה ישנה, והלקוחות שרואים למעלה פירות טובים ופיצוחים טריים לא יודעים שכשהם לוקחים כמות בשקית, הם בעצם מקבלים גם סחורה לא טרייה ופגומה. דינה סיפרה זאת להוריה וכולם מתלבטים מה לעשות.

מצד שני:

הם לא שוטרים או פקחים וזה לא תפקידם. שכל מי שקונה בחנות יבדוק בעצמו את הסחורה לפני שהוא קונה, ואחר כך בבית כשהוא פותח את השקיות, וכל אחד יחליט האם הוא ימשיך לקנות בחנות הזו או לא. אולי לחלק מהאנשים זה לא מפריע, ואולי זה רק תקופה מסוימת כך, ולכן כל אחד יבדוק ויחליט לעצמו.

מצד אחד:

אולי עליהם למרסם בכל השכונה כי בעל החנות הוא נוכל ורמאי שמוכר להם במחיר מלא סחורה פגומה ולא טרייה, ומטעה אותם לחשוב שהסחורה טובה.

...מה עתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

מי אני? |

- א. גובהי 63 מטר מעל פני הים ו-450 מטר מעל ים המלח.
- ב. עליי בנה המלך הורדוס מצודה וארמונות מפוארים.
- ג. היהודים שמרדו ברומאים בחרו בי כמקום המסתור והמקלט שלהם.
- ד. הוכרזתי כגן לאומי וכאתר מורשת עולמית, ומדי שנה פוקדים אותי כ-750,000 איש מכל העולם.

ללא

דבר תורה

פגישתו הראשונה של יעקב עם רחל הייתה ליד באר המים. כמו יעקב, גם רבים מאבותינו פגשו את נשותיהם ליד הבאר. **מה עניינה של הבאר? מדוע דווקא שם פגשו אבותינו את נשותיהם?**

הבאר היא למעשה מקום המפגש המרכזי של העת העתיקה. כל אדם צריך מים לא משנה אם הוא עשיר, עני, חשוב או פשוט - לכן כולם מגיעים אל הבאר.

המעניין הוא - שאת הדבר שכולם מחפשים - המים - לא מוצאים כי אם בשאיבה מתוך המעמקים - בעומק הבאר.

הבאר מסמלת כי למרות שכלפי חוץ ישנו שוני המבדיל בין איש לרעהו - כלפי פנים אנחנו דומים ושותפים. המים המתחבאים במעמקי האדמה מסמלים את נקודת השיתוף בין כולנו, והיא שצריכה להוביל אותנו לאהוב זה את זה. זוהי אהבתם של אבותינו, לא אהבה חיצונית התלויה בדבר, כי אהבה הרואה את תוכו של השני.

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושב"פ

מכירת חמץ

בפסח אסור שיהיה חמץ ברשותנו. משום כך מבערים את כל החמץ לפני החג. מי שיש לו כמות גדולה של חמץ, ואינו רוצה לבער אותה משום שזה יגרום לו הפסד כספי, יכול למכור את החמץ לגוי לפני החג. באופן הזה החמץ יהיה שייך לגוי, והיהודי לא יעבור על איסור. לאחר החג אפשר לקנות את החמץ מהגוי בחזרה.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0		
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מהו המקום המתואר בציור?
- 2 איזה אירוע מצויר כאן?
- 3 מתי הוא התרחש?
- 4 מה היו תוצאות האירוע?
- 5 שאלת אתגר: מה הקשר בין הציור לבין השלט שעל העמוד?

'ישראל זה לא מלוא זא' ו'ז' מלוא ז'א
 'ישראל זה לא מלוא זא' ו'ז' מלוא ז'א
 'ישראל זה לא מלוא זא' ו'ז' מלוא ז'א
 'ישראל זה לא מלוא זא' ו'ז' מלוא ז'א
 'ישראל זה לא מלוא זא' ו'ז' מלוא ז'א

מי אני? |

- א. בסוף תקופת החשמונאים הייתי מושל הגליל ואח"כ מלך יהודה כ-33 שנים.
- ב. נחשבתי כשליט אכזר ששולט בכוח הזרוע, ולא מהסס להרוג ולחסל את כל מתנגדיי.
- ג. בניתי ערים, מבצרים, ארמונות ועוד בכל רחבי הארץ.
- ד. על הבניין שבביתני בהר הבית נאמר שמי שלא ראה את הבניין הזה לא ראה דבר נאה מימיו.

מילוט

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260 ה'ת"ש	5258 ג'ירוש ספרד	4900 ה'רמ"ם	4800 רש"י	4650 רבי סעדיה גאון	4260 ימי הביניים
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לוזין	1948 מלחמת הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 ג'ירוש ספרד	ה'רמ"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר מועד | מסכת פסחים, דפים ד'- ז'

דך ד': בדיקת חמץ בבית מושקר

בלילה שלפני חג הפסח עורכים בדיקת חמץ בכל הבית, כדי למצוא חמץ שנמצא בבית.

מי צריך לבדוק את החמץ בבית שכור, שמתגורר בו אדם שהבית אינו שייך לו, אלא הוא שוכר את הדירה?

על פי התלמוד אם השוכר קיבל את המפתח של הדירה, לפני ליל בדיקת חמץ - הוא חייב בבדיקת חמץ. אך אם קיבל את המפתח אחר כך, חובת הבדיקה מוטלת על בעל הדירה.

הלכה נוספת היא שאסור לעשות מלאכה, או לאכול סעודה לפני שבדקים את החמץ, ואפילו ללמוד תורה אין מתחילים בשעה זו, שמא יהא עסוק במלאכה, או בסעודה, או בלימוד התורה, וישכח לבדוק חמץ.

דך ה': איסור חמץ - ממתית?

בחג הפסח אסור לאכול חמץ, אסור ליהנות ממנו, וגם אסור להחזיק בביתו חמץ ששייך לו.

ממתית מתחיל איסור החמץ?

חכמים למדו מפסוקי התורה שאיסור זה מתחיל כבר מערב פסח, מאמצע היום שבו בלילה חל ליל הסדר.

דך ו': ביטול חמץ

איך בדיק פועלת פעולת "ביטול חמץ"?

יש ראשונים המסבירים, שבכך שבעל החמץ מבטל את החמץ ואינו מחשיבו, הרי זה כאילו אין לו חמץ בכלל.

מדוע צריך לעשות "ביטול חמץ", הרי כולם בודקים את החמץ, ואם בדקו את הבית וראו שאין בו חמץ, לשם מה צריך לעשות "ביטול חמץ", והרי אין חמץ שניתן לבטל אותו?

תשובת התלמוד היא שיתכן שהיה חמץ שלא מצאו אותו בבדיקה, ולכן מבטלים את החמץ אחרי בדיקת חמץ.

דך ז': מצות ביעור חמץ

לפני שעורכים בדיקת חמץ מברכים "אשר קדשנו במצוותיו וציונו על... ביעור חמץ". למה דוקא "ביעור חמץ" ולא "בדיקת חמץ", ומה זה בכלל "ביעור חמץ"?

התורה ציונה אותנו, שכל יהודי שיש לו חמץ בערב פסח, צריך לבער אותו לפני חצות היום.

כדי לבער את החמץ, צריך לחפש אותו, למצוא אותו ולקחת אותו. כאשר אנו בודקים את החמץ, אנו כבר מתחילים לקיים את מצות "ביעור חמץ", אנו מחפשים את החמץ שאותו נבער מחר ונקיים בו מצות "ביעור חמץ". לכן, לפני בדיקת החמץ מברכים "על ביעור חמץ".

על המפה

מדבר יהודה

מדבר יהודה משתרע בין ים המלח להרי יהודה. הוא מחולק לארבעה אזורים: מדרגת הכפיפה העליונה, רמת המדבר, במת השוליים המזרחיים, ומצוק ההעתקים. בשל התנאים הקשים באזור הוא בלתי מיושב בזמנים קדומים, ושימש מקום מקלט לכורעי חוק ומורדים למיניהם. דוד ואנשיו הסתתרו שם מפני שאול, ובתקופת בית שני שכנו במקום חברי כתות שונות. במערות במדבר יהודה נמצאו מגילות עתיקות ושרידים ארכאולוגיים אחרים. יישוב הקבע היחיד במדבר יהודה היה עין גדי, שהמים שבו אפשרו מגורים וחקלאות. מדבר יהודה נכבש על ידי ישראל במלחמת ששת הימים. היישובים המרכזיים בו כיום הם מעלה אדומים וערד.

מצאו את המילים הבאות, שכולן מורכבות מאותן אותיות:

- חלק מהפנים -
- ריסוק, מעיכה -
- גדל מהאדמה -
- בצק שתפח -

אבטל אבטא אבטא אבטא אבטא אבטא אבטא

שאלות חשובות

- איזה כלל חשוב לומדים מסיפור תיבת נח?
- מתי אור הנר מאיר בצורה הטובה ביותר?
- מדוע מברכים "על ביעור חמץ" ולא "על בדיקת חמץ"?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מסי' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

